Aan de gemeenteraad

Datum	: 13 januari 2026
Zaaknummer	: 4881714
Contactpersoon	: Matthijs Kleij/Jacco Beks
Telefoonnummer	: 026 3772178

Onderwerp: Reactie op initiatiefvoorstel instellen gemeentelijke Ombudsman
(art. 47 RvO Politieke Avond)

Geachte voorzitter en leden,

Onlangs heeft uw gemeenteraad het initiatiefvoorstel 'Instellen gemeentelijke Ombudsman' van de heer Wiggers (fractie BurgerBelang Arnhem) ontvangen. Conform artikel 47 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond is ons college in de gelegenheid gesteld eventuele wensen en bedenkingen ter kennis van uw raad te brengen, voordat u een besluit neemt over dit initiatiefvoorstel. Van deze gelegenheid maken wij graag gebruik.

In de eerste plaats merken wij op dat wij, net als de initiatiefnemer, veel waarde hechten aan een overheid die er is voor haar inwoners en dienstbaar en rechtvaardig te werk gaat. Toegang tot een onafhankelijke ombudsman voor iedere burger is daarom een groot goed.

Om uw raad in de gelegenheid te stellen om een goed geïnformeerde keuze te maken, willen we u graag een aantal overwegingen meegeven die u kunt betrekken bij de behandeling van dit initiatiefvoorstel.

Collegereactie
Iedere gemeente dient toegang te bieden tot een ombudsman, als externe klachtinstantie.
Een gemeente kan ervoor kiezen een eigen, gemeentelijke ombudsman in te stellen. Als een gemeente daar niet voor kiest, is men automatisch aangesloten bij de Nationale ombudsman. Als gemeente Arnhem zijn we sinds jaar en dag aangesloten bij de Nationale ombudsman.

Het instituut ombudsman is een belangrijk element binnen onze rechtstaat, dat twee doelen dient. Enerzijds biedt de ombudsman aanvullende rechtsbescherming tegen de overheid in individuele gevallen. Het gaat er daarbij om dat de klager genoegdoening krijgt als hij onbehoorlijk door de overheid is behandeld, en dat daarmee zijn vertrouwen in de overheid wordt hersteld. Anderzijds kan de ombudsman (structurele) tekortkomingen in de wijze waarop de overheid functioneert signaleren, en vervolgens bevorderen dat de overheid verbeteringen treft om die tekortkomingen weg te nemen – wat de ombudsman kan door aanbevelingen te doen aan de overheid, via een rapport over een onderzochte klacht of via zijn openbare jaarverslag.

Naar de mening van ons college zijn zowel de Nationale ombudsman als een gemeentelijke ombudsman in staat om deze belangrijke taken te vervullen. Zoals gezegd, zijn we als gemeente Arnhem al sinds jaar en dag aangesloten bij de Nationale ombudsman. De laatste jaren is vanuit de raad meermaals getracht een keuze te maken voor een gemeentelijke ombudsman. Steeds was hiervoor geen raadsmeerderheid te vinden. De laatste keer was dat bij gelegenheid van de behandeling van de perspectiefnota 2024 (motie 24M89). In ons preadvies op deze motie hebben wij destijds aangeven naar tevredenheid gebruik te maken van de Nationale ombudsman, en wezen wij erop dat een gemeentelijke ombudsman duurder is dan de regeling bij de Nationale ombudsman (in het nu voorliggende initiatiefvoorstel wordt de volgens ons realistische inschatting gemaakt dat een gemeentelijke ombudsman een jaarlijks budget van 200.000 - 300.000 euro zou vergen, tegenover een budget van 44.000 euro voor het aansluiten bij de dienstverlening van de Nationale ombudsman). Mede vanwege deze hogere kosten adviseerden wij eerder negatief over deze motie 24M89.

Over de mogelijkheid te kiezen voor een gemeentelijke ombudsman zijn wij sindsdien niet anders gaan denken. Ons bereiken geen berichten dat Arnhemse klagers negatieve ervaringen zouden hebben met de Nationale ombudsman, en zelf zijn wij tevreden met diens werkzaamheden. We zien geen overtuigende argumenten waarom een gemeentelijke ombudsman een meerwaarde zou hebben ten opzichte van de Nationale ombudsman. Tegenover het argument dat een gemeentelijke ombudsman beter benaderbaar zou zijn, nabij is en beter op de hoogte is van lokale kwesties, staat het gegeven dat de Nationale ombudsman een schakel vormt tussen lokale kwesties en de landelijke overheid en daar de aandacht kan krijgen voor tekortkomingen die hij signaleert in de wijze waarop de lokale- en centrale overheden functioneren. Zo rapporteerde de Nationale ombudsman al in 2017 over de onevenredig harde aanpak van kinderopvangtoeslag-gezinnen (Rapport ‘Geen Powerplay maar Fair Play’). Hoe meer overheidsinstanties zijn aangesloten bij de Nationale ombudsman (momenteel zo'n 80% van de gemeenten), des te meer en des te eerder kan de Nationale ombudsman invulling geven aan deze wezenlijke signaleringsfunctie.

Het is aan uw raad om een en ander af te wegen en te beoordelen of gekozen wordt voor een gemeentelijke ombudsman of continuering van de aansluiting bij de Nationale ombudsman. Met de onderhavige brief hopen wij u hierbij behulpzaam te zijn.
Om een eventuele keuze voor een gemeentelijke ombudsman te kunnen implementeren op 1 januari 2027, dringen we er bij u op aan – gelet op de noodzakelijke voorbereidingen - om voor 1 juni 2026 een besluit te nemen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

P. Sennema A. Marcouch